

De Activiteit

Landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs

Activiteitmail februari 2018

Jaargang 15 nr. 1

Voor u ligt de Activiteitmail. De Activiteitmail is een actuele nieuwsbrief van De Activiteit, het Landelijk Centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Middels deze nieuwsbrief informeren wij u onder andere over mooie activiteiten die zijn geweest, ons actuele aanbod en andere belangrijke zaken om 'bij te blijven'.

De nieuwsbrief wordt gemaïld naar scholen/instellingen en is ook te lezen via onze site www.de-activiteit.nl. U kunt de nieuwsbrief ook in uw eigen mailbox ontvangen door een e-mail te sturen naar info@de-activiteit.nl.

In deze Activiteitmail:

- **Wat is geweest:** Op naar Enschede..., Als OGO Kartrekker/beeldcoach aan de slag!, De winterschool 2018 en mooie momenten: basisschool Villa Kakelbont
- **Wat nog gaat komen, ons aanbod:** 'Hebben we al samen gelezen?' Workshop: 'Alle speltypen in je groep', Workshop: Het 'WAUW' gevoel van een rijk thema!, Workshop: 'Valt er nog wat te spelen buiten?' , Cursus: 'Leren lezen zonder methode'
- **In de praktijk:** 'We bouwen samen een verhaal' – Dr. Jac. P. Thijsseschool, 'Het is nu tijd voor je pilletje juf!-Als lezen en schrijven meer wordt dan de letter van de week'
- **Zeker bestellen:** Spelen en leren op school (red: Bert van Oers & Marjolein Dobber).
- **Praatje/plaatje:** Studiedag op De Cirkel - Utrecht

Wat is geweest...

Op naar Enschede.....

Door Levineke van der Meer

Schattenmanden met allerlei verschillende materialen, Kasperboeken en babyboekjes en tassen vol buizen in diverse maten en koppelstukken. Allemaal mee naar Enschede voor drie inspirerende praktijkavonden rond "Spel in het hart van VVE" met 9 trainers en een kleine 400 pm-ers. We hebben genoten van de verhalen uit de eigen praktijken , de gesprekken bij foto's en beelden uit andere praktijken vanuit de gedeelde theorie. En tot slot het enthousiasme en oog voor kinderen bij het maken van plannen met al deze materialen

voor in de eigen praktijk. Samen handelen voor en reflecteren op de praktijk vanuit een gemeenschappelijke professionele taal. Dat levert veel spel en vooral veel ontwikkeling op!

Als OGO Kartrekker/beeldcoach aan de slag!

Door: Tonny Bruin en André Weijers

We zijn van start gegaan! En Hoe!

Een groep van 20 mensen die werkzaam zijn op 12 verschillende scholen door heel Nederland startte op 18 januari 2018 in Utrecht aan de cursus OGO Kartrekker/beeldcoach. Wat een rijkdom om elkaar eenmaal per maand te kunnen inspireren en samen te leren en ontdekken. De eerste aanzet is gemaakt om tot een ontwikkelplan te komen dat je per thema met een aantal collega's op je school kunt uitvoeren. De ideeën lopen uiteen van werken met een portfolio, tot kwaliteitsverbetering van spel en onderzoek.

Komende maanden gaan we dit heel precies maken met elkaar. Hoe ontwikkel je samen, gericht op welke winst bij kinderen en hoe coach je anderen binnen zo'n ontwikkelproces? We stappen in een onderzoekende houding en ieder vindt samen met zijn/haar collega's de antwoorden. Na de zomervakantie gaan de plannen uitgevoerd worden en volgen we met elkaar de invoeringsprocessen op de scholen.

De Winterschool: De kunst van goed lesgeven

Door: Gerri Koster

Een inspirerende tweedaagse met interessante presentaties en workshops, die de theorie en praktijk met elkaar verbinden. Marjolein Dobber laat in de inleiding zien dat we elkaar nodig hebben om de kwaliteit van ons onderwijs en het lesgeven verder te ontwikkelen.

Creatief lesgeven noemt Vygotskij het, zo verwoordt Bert van Oers het lesgeven op basis van kwaliteiten van de leerkracht. Het gaat om de interactie met de leerlingen, dat vereist kennis van het vak en kennis van de leerlingen en de kunst van het improviseren (eigen keuzes maken).

Bert behandelt verschillende vormen van leren binnen het spel: spontaan leren (spelend leren via het spel) en bedoeld leren (het accent op leren via het spel).

Theorie (tool voor handelen) en praktijk hebben elkaar nodig en dat zien we terug in de presentaties en workshops!

Hoe kun je ICT betekenisvol inzetten bij het omgaan met verschillen in de klas. Waarom zet je ICT in? Hoe zet je het in? Welke ICT middelen gebruik je en wat levert het op voor de kinderen? Apps, digitale prentenboeken en methodeprogramma's passeren de revue.

Deelnemers proberen verschillende apps uit tijdens de workshop van Marte van Vliet

Grote ogen opzetten en een open mond zijn zichtbare signalen van VERWONDERING. Vanuit verwondering krijg je vragen en ontwikkel je een onderzoekende houding. Maar verwondering kan ook gevoelens van onzekerheid en je niet thuis voelen in de wereld oproepen (schaduwzijde). Daar kunnen we alert op zijn! Anders Schinkel vertelt over verwondering en het onderzoek dat hij doet naar verwondering bij kinderen.

Ingrid Pramling Samuelson uit Zweden denkt vanuit observaties van spelende kinderen na over de vraag 'is dit spelen, is dit leren?' Is het onderwijs leerkrachtgericht of kindgericht?

Het domein *Componeren en improviseren* toevoegen aan het muziekonderwijs. Met elkaar spelen we een partituur! Het onderzoek van Michel Hogenes laat positieve effecten zien op betrokkenheid en begrijpend lezen.

Samen aan de slag tijdens de lezing van Michel Hogenes

Geen toezicht, maar inzicht, een zeer leerzame workshop over het inzetten van kwaliteitskaarten, het verbeteren van de huidige situatie door te reflecteren en kansen zien voor verantwoord werken aan OGO-kwaliteit.

Bea Pompert laat een leerkracht aan het woord, die laat zien hoe in een groep 3 met 80% anderstaligen letters worden geleerd in het spelverhaal dat de basis vormt voor lezen en schrijven.

Het onderzoek van Marina Ilias (VU) gaat over het verschil tussen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid. De samenwerking met ouders en de communicatie tussen school en ouders verbeteren heeft een positief effect op het schoolsucces van de kinderen. Hoe kun je een professionele leergemeenschap opstarten met ouders en leerkrachten?

Historisch denken en redeneren hebben we van Lorien de Koning geleerd door de kwestie 'drop'. Kies je voor zoet of voor zout? We maken samen een tijdlijn, kijken terug in de geschiedenis, redeneren en voorspellen wat er in de toekomst mogelijk is. Lorien en Dorien vertellen over de Toolkit, die is ontwikkeld om het historisch denken en redeneren te ontwikkelen. Grote concepten, die van belang zijn bij het onderzoekend leren helpen je om thema's te plannen en te werken vanuit het historisch perspectief. De toolkit bevat suggesties hoe je bij genoemde grote concepten het vak geschiedenis kunt aanpakken.

Maulfry Worthington heeft haar onderzoek gericht op het mathematiseren bij jonge kinderen. Krabbels en strepen zijn informele notaties waarbij het verhaal van de leerling duidelijk maakt of het gaat over mathematiseren. Hoe ontwikkelen jonge kinderen het mathematiseren van informele notaties naar de formele rekentaal?

Het verhaal van Bea Pompert over hoe de rol van de nascholer bij het implementeren van OGO laat zien hoe het professionele vertrouwen van leerkrachten groeit tijdens de scholingsbijeenkomsten!

Olga van Miert vertelt over haar school De Ontdekking, de school die ons tijdens de tweedaagse zo gastvrij huisvestte

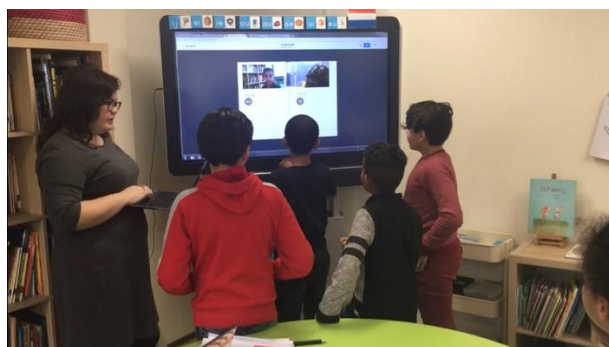
(foto's Winterschool: © Hanneke Verkleij)

Mooie momenten om te delen

Basisschool Villa Kakelbont staat op het AZC van Den Helder. Op deze school zitten kinderen die wonen in het asielzoekerscentrum of kinderen zijn van 'nieuwkomers'.

Voor de leerkrachten ligt hier een grote uitdaging, want de kinderen moeten zich in een korte tijd de Nederlandse taal eigen maken.

Om te kijken naar mogelijkheden om de kinderen met betrokkenheid woorden aan te leren en het spel te verbinden aan 'verhalen', proberen de leerkrachten de app 'Bookcreator' uit. Vanuit een eerdere workshop over 'Het maken van digitale verhalen' gaan de leerkrachten hiermee aan de slag. Het resultaat is een betrokken groep, die enthousiast alle woorden, foto's en filmpjes aan het maken zijn en tegelijkertijd woorden gebruiken en leren die te maken hebben met het 'menselijk lichaam' in hun thema 'Naar de dokter'. De kinderen zijn betrokken en bij het tonen van hun resultaten ontstaan er weer mooie gesprekken met elkaar.

Wat nog gaat komen...

Ons aanbod

Hebben we al samen gelezen?!

'Hebben we al samen gelezen' is een prachtige film die ons een inkijkje geeft in de eerste maanden in groep 3 van Marie-Louise, Gelderlandschool – Den Haag. Marie-Louise laat ons zien hoe zij, met 80% niet Nederlandssprekende kinderen, haar leesonderwijs vormgeeft op een ontwikkelingsgerichte manier. Vanaf dag 1 brengt Marie-Louise in kaart wat kinderen al kunnen en gaat vanuit hier verder met de mogelijkheden van haar kinderen. Uitgaan van verschillen tussen kinderen en starten vanuit hun spel, hun vragen en verhalen staat hierbij centraal.

De film, die ons ontroerd heeft, zorgt ervoor dat we met elkaar in gesprek raken. Zó kan lezen en schrijven ook. Ben je nieuwsgierig naar de film? Bekijk dan de trailer op de site van de [OGO-Academie](#).

Tijdens verschillende filmavonden door het land heen zullen we de film vertonen en met elkaar in gesprek gaan. De eerste data staan al gepland:

Wanneer	Waar	Onder begeleiding van
9 maart 2018 16.00-18.00 uur	Molenbuurt 24 – Alkmaar	Bea Pompert
20 maart 2018 19.00-20.30 uur	Julianalaan 2 – Schagen (Julianaschool)	Bea Pompert
19 april 2018 19.00 – 21.00 uur	Molenstraat 27b – 's Hertogenbosch	Lorien de Koning

Uiteraard zorgen wij tijdens deze bijeenkomsten voor een hapje en een drankje.

Daarnaast zullen we ook actief zijn op verschillende Pabo's. Op 14 maart gaat Marie-Louise samen met Bea Pompert naar de Thomas More Pabo in Rotterdam om de film te bekijken tijdens een conferentie voor onderbouwleerkrachten. Ben je geïnteresseerd in een gastcollege over goed leesonderwijs? Neem dan contact met ons op.

Deze film is gemaakt door Marie-Louise van Ruiten, Bea Pompert en TIVI-producties Delft met ondersteuning van de OGO-Academie, De volgende stap en De Activiteit.

NIEUW!

Workshop: 'Alle speltypen in je groep'

Docent: Bea Pompert

Deze workshop gaat over het inrichten van je peuter, kleuter of groep 3 lokaal, zodat alle speltypen aan bod komen. En vooral...hoe zorg je ervoor dat alle kinderen direct kunnen gaan spelen, zonder allerlei uitleg en regel vooraf. Als alle kinderen spelen dan kun jij gaan aansluiten door eerst goed te kijken en te luisteren en te verkennen. 'Slow Education' dat brengt kinderen pas echt vooruit.

Voor wie: Iedereen die werkt met kinderen van 2,5 t/m 6 jaar
Datum: 21 maart 2018
Tijd: 19.00 – 21.00 uur
Locatie: Alkmaar – Molenbuurt 24
Kosten: € 25,- per deelnemer, incl. materiaal

Workshop: Het 'WAUW' gevoel van een rijk thema!

Docent: Tonny Bruin

In deze workshop delen we samen praktijkvoorbeelden van rijke thema's en bereiden een eigen thema voor gericht op een rijke leesomgeving.

We maken een lijst van rijke thema's waar je uit kunt putten door het jaar heen.

Datum: 28 maart 2018
Tijd: 16.00 – 18.00 uur
Locatie: Alkmaar – Molenbuurt 24
Kosten: € 25,- per deelnemer, incl. materiaal

Workshop: 'Valt er nog wat te spelen buiten?'

Docent: Inge Haarsma

Deze workshop gaat over het belang van buitenspel voor kinderen van 2 t/m 4 jaar. We bekijken beelden van buitenspel en zoomen in op:

- wat doen de kinderen
- wat doet de PM-er of leerkracht
- en waarom zijn deze activiteiten nu zo belangrijk voor de brede ontwikkeling van kinderen?

Hierbij maken we een inhoudelijke koppeling met Techniek en Rekenen/wiskunde. Want spelen en leren doe je echt niet alleen binnen!

Voor wie: Iedereen die werkt met kinderen van 2 t/m 4 jaar

Datum: 18 april 2018

Tijd: 19.00 – 21.00 uur

Locatie: Alkmaar – Molenbuurt 24

Kosten: € 25,- per deelnemer, incl. materiaal

Cursus 'Leren lezen zonder methode'

Docent: Bea Pompert

Sta je volgend schooljaar voor groep 3 en wil je het jaar goed starten?!

Schrijf je dan nu in voor de cursus 'Leren lezen zonder methode' die op dinsdag 24 april 2018 in Alkmaar van start gaat.

Tijdens deze cursus leer je hoe je kinderen kunt leren lezen op een ontwikkelingsgerichte manier. Hierbij staan leesmotivatie en begrip voorop en ondersteunen het vlot leren decoderen van woorden en het lezen van teksten en de eerste boekjes.

Maak jij het verschil voor je leerlingen? Schrijf je dan snel in [via onze site](#).

Alle praktische informatie over deze cursus op een rijtje:

Data: 24 april 2018

17 mei 2018

31 mei 2018

20 juni 2018

Tijd: 16.00 – 19.00 uur, voor een broodje wordt gezorgd

Locatie: Molenbuurt 24 - Alkmaar

In de praktijk

We bouwen samen een verhaal –

Dr. Jac. P. Thijsse school, Den Helder / Voorschool De Strandloper

Op de Dr. Jac. P. Thijsse school en Voorschool De Strandloper wordt hard gewerkt. Peuters, kleuters, ouders, opa's en professionals bouwen samen op het plein een winterdorp. De kleuterleerkrachten Joke en Irene hebben samen met pedagogisch medewerker Sandra deelgenomen aan Het Jonge Kind Project. Het doel van dit project was om de samenwerking tussen de professionals nog sterker te maken als het gaat om taal, spel en educatief partnerschap.

Joke, Irene en Sandra hebben samen nagedacht over een thema vol kansen voor interessant spel, waaraan alle kinderen kunnen meedoen. En binnen het thema willen ze verhalen van thuis een

stevige plek geven. Ze weten dat meerdere kinderen ouders hebben die in de bouw werken of thuis veel klussen en een moeder werkt in de plaatselijke bouwmarkt. De professionals besluiten om op zoek te gaan naar de verhalen achter al dat geklus en deze een plek te geven in de groep. Een nieuw thema is geboren, 'wij bouwen een huis'. ...

De moeder die in de bouwmarkt werkt nodigt de kinderen uit voor een rondleiding in de bouwmarkt. Vooraf denken kinderen na over wat ze willen weten over het werken in de bouwmarkt. Het bezoek levert veel informatie op. In de groepen ontstaat het eerste klusbedrijf met bouwmaterialen.

De volgende ochtend ziet leerkracht Joke een vader spontaan meespelen in het klusbedrijf. Hij laat zien hoe je door stenen in verband te leggen een stevige muur kunt bouwen. Deze vader en bouwspecialist is natuurlijk van harte welkom om zijn kennis te delen met de kinderen. Met zijn kennis kunnen de kinderen echte metselaars worden. Er worden foto's genomen en per app gedeeld. Zo vinden de verhalen rond het metselen hun weg naar thuis.

En het verhaal gaat verder...

Op een ochtend bouwen peuters, kleuters, ouders, opa's en professionals samen op het plein

aan een heus winterdorp. Enkele kleuters hebben vooraf een bouwtekening gemaakt en laten deze aan een paar vaders zien. De vaders gaan meteen mee in het spel en denken met de kinderen na over waar de huizen van het winterdorp precies moeten komen. De ochtend is een succes. Er wordt letterlijk gebouwd aan partnerschap tussen professionals, kinderen en ouders. Iedereen kan meedoen in het spelverhaal 'wij bouwen een winterdorp'. Kinderen sjouwen planken, geven spijkers aan, meten en zagen. Ouders delen hun kennis en helpen de kinderen en professionals verder in het klussen en bouwen. Ook in de klas gaat het verhaal verder. Alle opgedane kennis wordt verbonden aan het bouwen van een kleiner huis in de gang. Irene, Joke en Sandra sturen foto's naar de ouders zodat het verhaal thuis verder kan gaan en zaterdag ochtend komt iedereen naar het schoolplein om verder te bouwen aan het winterdorp.

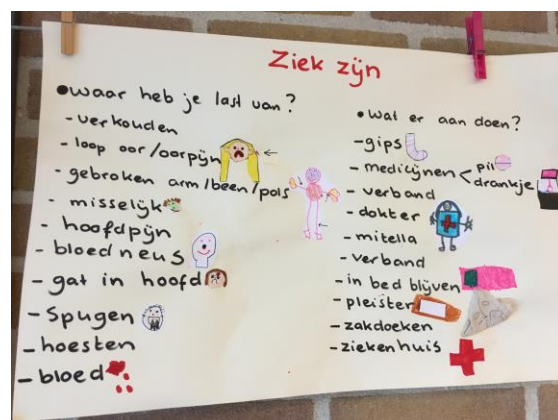

Het is nu tijd voor je pilletje juf!

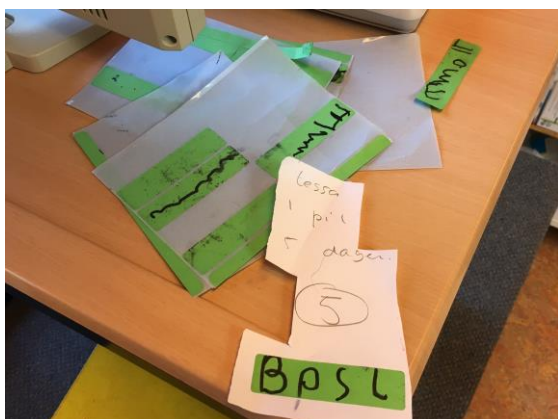
Als lezen en schrijven meer wordt dan de letter van de week – Jozefschool, Venhuizen

Door: Tonny Bruin

Op de Jozefschool in Venhuizen zijn de leerkrachten van groep 1/2/3 al goed in het creëren van betekenisvolle activiteiten en thema's waarin spel leidend kan zijn. Afgelopen woensdag wandelde ik de school binnen voor onze vierde bijeenkomst 'Specialisatie lezen/schrijven in Basisontwikkeling'. Mijn mond viel open. Wat een rijke leeromgeving met veel kansen voor lezen en schrijven in spel, schrijven van eigen verhalen, spelen van eigen verhalen, samen leren lezen en schrijven van themawoorden. Overall waar ik keek zag ik spel en verhalen, plekken waar gelezen en geschreven werd. 's Middags werd in echt gesprek tijdens onze activiteiten duidelijk hoe hard hier gewerkt en ontwikkeld wordt. Actief, onderzoekend, kritisch en gericht op winst voor kinderen en iedere leerkracht doet mee. Leerkrachten ontdekken hun kracht en nieuwe mogelijkheden. Kinderen verbazen hen vanuit nieuwe lees- en schrijfkansen in en over spel. Ze vertellen hun ervaringen, lezen

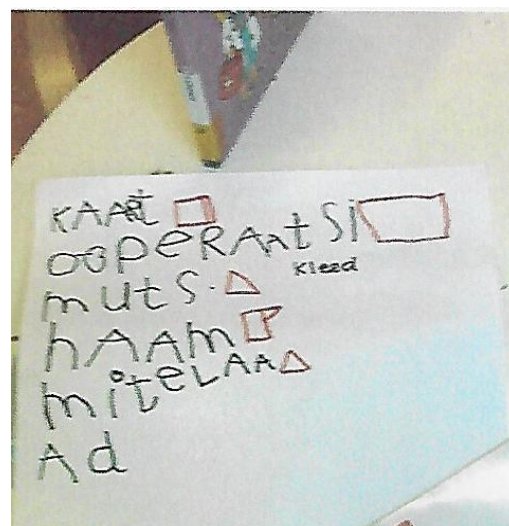

boeken, verwerken alles in lijsten en teksten. Overall waar gespeeld, gelezen en verteld wordt, worden nieuwe ervaringen opgedaan. En de leerkracht speelt en leest mee!

Op dit moment speelt in de groepen het thema: 'Ziek zijn'. In het spel wordt ontdekt dat op de doosjes die iedereen heeft meegebracht iets staat, huuuhhhh??? Samen ontdekken ze dat daar op staat voor wie het is, wat er in zit en hoe je het gebruiken moet. Dus huppakee.....de eerste etiketten ontstaan.

In groep 2/3 vraagt de leerkracht of de kinderen in de kast van de dokter willen kijken om te zien welke spullen er allemaal zijn. Er was al een lijst. Die wordt gebruikt om aan te vullen. Wat daar al op stond hoeft niet opnieuw natuurlijk. De kinderen schrijven op welke spullen nog niet op de lijst staan. Met deze lijst kan de leerkracht in de grote groep weer nadenken over hoe de inrichting gaat worden. Waar bergen we dat op? Wat is handig?

In april gaat deze groep leerkrachten (van de groepen 1/2/3) hun nieuwe werkwijze in beeld brengen en delen met hun andere collega's. Daar moet een vonkje uit ontstaan, dat kan niet anders!

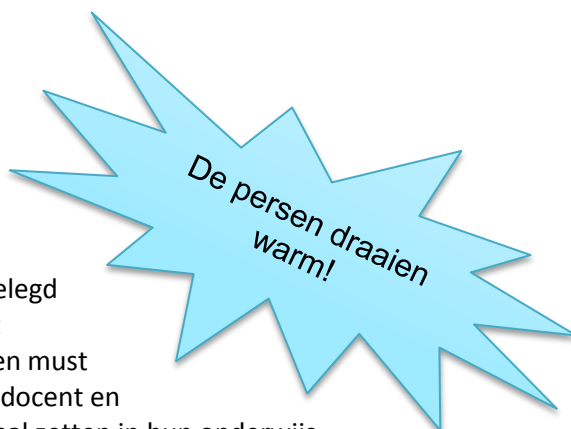
Tot slot gaat Hanneke Verkleij, onze huisfotograaf, op jacht naar mooie foto's van kinderen aan het werk in deze rijke spel- leesschrijfomgeving. Houd de Zone in de gaten.....

Wordt verwacht...

Spelen en leren op school

Het boek onder redactie van Marjolein Dobber en Bert van Oers ligt momenteel bij de uitgever waar de laatste hand gelegd wordt zodat het drukken van dit prachtige boek kan beginnen. Een must have voor iedere student, Pabo-docent en leerkrachten die kinderen centraal zetten in hun onderwijs en daarbij vakoverstijgend wil werken.

Dit boek geeft een actueel beeld van spel binnen verschillende vakgebieden in zowel onder- als bovenbouw. Denk aan Muziek, Constructieve activiteiten, Rekenen/Wiskunde en Buitenspel. Lerend spelen is het verbindende element in alle verhalen, waarbij de speltheorie van Van Oers het uitgangspunt is. Leerkrachten spelen een belangrijke rol, omdat zij de inbreng van de leerlingen serieus nemen en inzetten bij de verdere opbouw van de leeractiviteiten in de groep.

In april komt dit boek op de markt. Houd onze website en Facebookpagina in de gaten voor de precieze release-datum!

Praatje/plaatje

Basisschool De Cirkel – Utrecht: 'Leerkrachten in beeld

Door: Isabelle Vingerhoets en Lorien de Koning

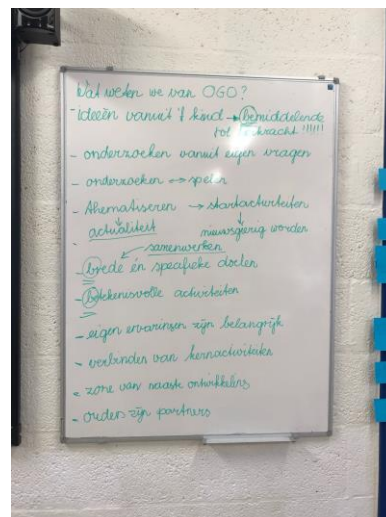
Verkenning van het OGO concept en het ontwerpen van een thema

Werkvorm: Placemat
Wat weten we van OGO?

Startactiviteit zelf ervaren:
Onderzoek naar een windmolen

Op de flap: Dit weten we ...
De 3 B's zitten er in!

- *Betekenisvolle activiteit*
- *Bemiddelende leerkracht*
- *Brede bedoelingen*